

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. חרש שוטה וקטן ששחטו ואחרים רואין אותם חייב לכסות בינן לבין עצמן פטור מלכסות1
- ב. וכן לענין אותו ואת בנו ששחטו ואחרים רואין אותן אסור לשחוט אחריהם בינן לבין עצמן ... מתיר לשחוט אחריהן ... שאם שחט שאינו סופג את הארבעים ... הואיל ורוב מעשיהן מקולקלים2
- ג. תינוק שנמצא בצד העיסה ובצק בידו ... מטמאין מפני שדרכו של תינוק למפח3
- ד. שחט מאה חיות ... היה ועוף במקום אחד כסוי אחד לכולן5
- ה. כיון דאמר הב ליבריך איתסר ליה למשתי חמרא5

דף פו.

א. חרש שוטה וקטן ששחטו ואחרים רואין אותם חייב לכסות בינן לבין עצמן פטור מלכסות

כבר התבאר לעיל דף פה. שלא חייבה התורה¹ בכיסוי הדם אלא בנשחטה שחיטה הראויה לאכילה, דכתיב (שם יז פסוק יג) **אֲשֶׁר יֹאכֵל וְשָׁפַךְ אֶת דָּמוֹ וְכִסָּהוּ בְּעֹפֶר, הִלֵּכְךָ**

חרש שוטה וקטן ששחטו ואין אחרים רואין אותן, חזקת שחיטתן מקולקלת, ופטור מכיסוי. ואינו רשאי לכסות².

וכל שיש להסתפק אם נשחטה כראוי יכסה בלא ברכה.

ואם אחרים ראו ששחטו כהוגן, צריך הרואה לכסות בברכה³.

¹ רמב"ם הלכות שחיטה פרק יד הלכה י, שו"ע ונו"כ כח יז

² שלא יאמרו שחמיה טובה היא ויבואו לאכול משחיטתם. ש"ך שם כד

³ ש"ך כג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וגדול שאינו יודע הלכות שחיטה ששחט בינו לבין עצמו, צריך כיסוי בלא ברכה⁴.

ואינו רשאי לכסות אלא אם הוא במקום שצריך לנקר חצירו, דיאמרו הרואים שחיטה ראויה היתה ויבואו לאכול⁵. אף אם צריך לנקר חצירו שלא חילקו חכמים בתקנתם.

ב. וכן לענין אותו ואת בנו ששחטו ואחרים רואין אותן אסור לשחוט אחריהם בינו לבין עצמן ... מתיר לשחוט אחריהן ... שאם שחט שאינו סופג את הארבעים ... הואיל ורוב מעשיהן מקולקלים

כבר התבאר לעיל דף פא. ודף פה. ששחיטה שאינה⁶ ראויה לאכילה שמה שחיטה לענין אותו ואת בנו, והראשון ששחט טריפה ובא האחרון ושחט את השני, לוקה.

לפיכך, חרש⁷ שוטה וקטן ששחטו את הראשון בינם לבין עצמם, מותר לשחוט השני אחריהם, לפי שאין שחיטתן שחיטה לפי שרוב מעשיהם מקולקלים. ואם אחרים רואין ששוחטין כראוי⁸, אסור לשחוט אחריהם ואם שחט לוקה.

והוא הדין⁹ אם שחט הראשון מותר אחריו לנבל ולנחור ולעקר, ולמסור לאחר שוטה וקטן לשחוט בינם לבין עצמן, דבר המותר למסור להם, כגון

⁴ שמ"ח שם כא ודלא כמ"ז יד שהשוה לחש"ו

⁵ שפ"ד כד

⁶ רמב"ם הלכות שחיטה פרק יב הלכה ו

⁷ שם ה"ד ושו"ע שם

⁸ ואם בדקו להם סכין תחילה ולא עמדו על גביהם ואח"כ נראית השחיטה כאילו נשחטה כדין (דהיינו שמצאו הרוב בלא חגרמה שיצא חוץ למקום השחיטה או עיקר אפילו שאין ידוע אם לא שהו או דרסו או החלידו) יש להחמיר מלשחוט אחריהם. שמלה חדשה שם סעי' יג

⁹ שמ"ח שם יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

טריפה הניכרת, דלא אתי למיכל מינייהו, דכל כי האי גוונא לאו שחיטה היא כלל.

אבל אם אחרים עמדו על גבי חרש שוטה וקטן, וראו ששחטו כהוגן, אסור לשחוט אחריהם, ולוקין.

והוא הדין אחר שחיטת הראשון אסור ליתן להם לשחוט ולעמוד על גביו¹⁰ להורות להם שישחטו כהוגן, דאסור להביאם לידי עבירה בידים.

וכן אסור לשחוט אחר גדול שאינו יודע הלכות שחיטה, דדלמא אתרמי דשחט שפיר.

ג. תינוק שנמצא בצד העיסה ובצק בידו ... מטמאין מפני שדרכו של תינוק לטפח

כבר התבאר במסכת קידושין דף פ: שמסוטה לומדים אנו כמה דינים ביחס לספק טומאה¹¹, ומהם, שכשהיה זה שנטמא בספק יש בו דעת להשאל ולדרוש ממנו מה אירע לו כסוטה, אבל אם היה חרש או שוטה או קטן שאינו יודע להשיב על הענין כששואלין אותו הרי ספיקו טהור.

כיצד חרש או שוטה או קטן שאין בו דעת להשאל שנמצאו בחצר או במבוי שיש שם טומאה, וספק נגעו וספק לא נגעו הרי אלו טהורין, וכן כל שאין בו דעת להשאל אף על פי שנולד לו הספק ברה"י ספיקו טהור.

בד"א שכל שאין בו דעת לישאל ספיקו טהור, בשהיה הדבר שקול ואין שם חזקה, אבל אם היה הדבר ידוע שחזקתו שנטמא ה"ז טמא.

¹⁰ אף על גב דקיימא לן דקטן אוכל נבילות אין בית דין מצווין להפרישו, ומשמע בגימין דף נ"ה (ע"א) וביבמות דף קי"ד (ע"ב) דהוא הדין לחרש ושוטה, מכל מקום משמע נמי התם דלא ספינן להו בידים. וכן משמע להדיא דעת הב"ח (ד"ה לא אסרה תורה אלא כששוחט) שכתב שמותר למסור הבן לחרש שוטה וקטן לשחטו בינו לבין עצמו, והיינו מטעם דרוב מעשיהם מקולקלין, אלמא דאי משגיח עליהם שלא יקלקלו אסור, ואמאי, קטן האוכל נבילות הוא, אלא כמו שכתבתי. תב"ש לו

¹¹ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאות פרק טז הלכה ב ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

כיצד תינוק טמא¹² שנמצא בצד העיסה והבצק בידו¹³, וספק שמא אחר נתן בידו הבצק¹⁴, וי"א¹⁵ אף אם לא היה הבצק בידו, הרי העיסה טמאה, שדרך התינוק לטפח בעיסה בעצמו, ובכך היא חזקתו, ואין שורפין על חזקה זו¹⁶. אולם הבצק שבידו ודאי טמא ונשרף¹⁷.

¹² והתוס' חולין פו ד"ה רוב פירשו דהתנוק הוא ודאי טמא כמבואר בתוספתא שם מפני שנשים נדות מגפפות אותו ודרכו של תנוק לטפח בעיסה. ובמאירי כתב שהתינוק ודאי טמא הוא אם למגע שרצים אם שנוגע תמיד באשה נדה ולא טבל.

¹³ לשון הרמב"ם, ובמאירי כאן נמי כתב ובצק שבידו טמא אף לר' מאיר ולא נחלקו אלא בעיסה שבצדו שמטמאין אותה בחזקת שדרכו לטפח בעיסה ומאחר שאנו רואין בצק בידו ודאי מזו נטלה ונמצא מטפח בה ומטמאה. משמע שאם אינו בידו אין חוששים שטפח בעיסה, וכ"כ להדיא בהילכתא גבירתא טהורות ג' ח ו"ל "במסתבר לטומאה טפי מלטהרה. גם באין בדל"ש טמא. כגון תינוק שנמצא בצד עיסה טהורה. ובצק בידו. דמסתבר דמעצמו לקח וטימאה. מדרוב תינוקות משתוקקין לטפח בעיסה. והרי גם בצק בידו. להכי לא תלינן שאחר לקח ונתן לו. והעיסה טמאה. וכ"מ מתוד"ה שדרכו בסוגיא שכתבו פירש ר"ת שהתינוק ודאי טמא כדמפרש בתוספתא ולכך נקט שנמצא בצד העיסה ובצק בידו דהשתא ספק הוא אם נטלה מן העיסה וטימא את העיסה או שמא אדם טהור נכנס לשם ונטל את העיסה ונתן לתינוק ובהא פליגי ר' מאיר ורבנן דר' מאיר מטהר דתלינן באדם טהור וחכמים מטמאין מפני שדרכו של תינוק לטפח פי' בעיסה ויש לנו לומר שנטלה ובכי האי גוונא פליגי בתוספתא גבי תינוק שנמצא בצד הקבר ושושנים בידו ואינו יודע אם התינוק נטלן או אדם טהור נתנן לו ר' מאיר מטהר וחכמים מטמאין. משמע שאם אינו בידו אין חוששים שמא נגע בעיסה. אולם במהרש"א כאן כתב שאף אם אינו בידו וכדעת תוס' חולין להלן.

¹⁴ ערוך השולחן העתיד שאר אבות הטומאות קנב יז

¹⁵ תוס' חולין פו. ד"ה רוב וז"ל ואף על פי שלא נמצא בצק בידו מטמאים חכמים דתניא בתוספתא (שם) תינוק שנמצא עומד בצד קופה של בצק או בצד חבית של משקין רבי מאיר מטהר וחכמים מטמאין שדרך התינוק לטפח אמר רבי יוסי אם יכול לפשוט ידו וליקח טמא ואם לאו טהור ולא נקט הכא בצק בידו אלא לרבנותא דר"מ דאפילו הכי תולין באדם טהור.

¹⁶ אף שדרך רוב התינוקות לטפח בעיסה ומיעוטן אינן מטפחין והרי יש לנו העיסה בחזקת טהרה ואף דלמיעוטא לא חיישינן מ"מ אהני לן שלא לשרוף על חזקת התינוק כיון דחזקת העיסה בטהרה. מעשה רקח שם. ובערוה"ש שם יח כתב טעם אחר דאין שורפין דהוה מדרבנן ומן התורה לא היה טמא כלל, דזה דרוב תנוקות מטפחין אינו רוב ברור, שהרי תניא שם: שני דברים אין בהם דעת לישאל ועשאום חכמים כמי שיש בהם דעת לישאל, חדא דבצק ואידך עיסה בתוך הבית ותרנגולים ומשקין טמאין שם וכו', ואי ס"ד דהוה רוב גמור א"כ מאי עניינא ליש בהם דעת לישאל שאינו אלא בספק, אלא ודאי דאינו רוב גמור אלא מדרבנן טימאום וכן מתבאר מדברי התוס' ע"ש. ויש מי שאומר דאפילו הוה רוב גמור מ"מ אינו טמא מן התורה, דאמרינן סמוך מיעוטא לחזקה והוה פלגא ופלגא ספק [תו"ט בשם הנמק"י, דר"מ ס"ל סמוך וכו'] ואיתרע לה רובא, וחכמים ס"ל דהוי פלגא ופלגא כדמוכח בר"פ בתרא דיבמות, וספק הא טהור באין בו דעת לישאל.¹⁷

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וי"א¹⁸ שכן הדין בסתם תינוק שאינו ידוע שהוא טמא, וידוע שנטל מן העיסה, הרי העיסה טמאה, שדרך התינוק לטפח באשפה ולגעת בשרצים ונבלות¹⁹, ובכך היא חזקתו, ואין שורפין על חזקה זו אף את הבצק שבידו²⁰.

דף פו:

ד. שחט מאה חיות ... חיה ועוף במקום אחד כסוי אחד לכולן

שחט מאה²¹ חיות או מאה עופות או ששחט חיות ועופות במקום אחד, כיסוי אחת לכולן, ואסור לספר בין שחיטה לכיסוי.

שחט ולא כיסה אין הכיסוי מעכב את הבשר ליאסר בכך באכילה, שאין האכילה תלויה בכיסוי כי הכיסוי מצוה בפני עצמו הוא.

ה. כיון דאמר הב ליבריד איתסר ליה למשתי חמרא

בברכות דף מב. ופסחים דף קג. נתבאר שיש ראשונים הסוברים שדין תיכף לנטילת ידיים ברכה נאמר על מים אחרונים²², ולפיכך – גמר סעודתו ונטל ידיו מים אחרונים, הכין עצמו לבהמ"ז ונסתלק מהסעודה, ואינו יכול לאכול ולא לשתות²³, ואפילו בדיבור יזהר שלא להפסיק עד שיברך בהמ"ז.

¹⁸ פירש"י בסוגיא

¹⁹ ולתוס' ולרמב"ם שורפין אף את התרומה כיון שודאי נגע והתינוק ודאי טמא שהרי שנשים נדות מנפפות אותו ודרכו של תנוק לטפח בעיסה.

²⁰ כלומר לרש"י צ"ל דחזקת תינוק סתם שהוא טמא אינו כודאי ודלא כרמב"ם ותוס'. ועיין ריטב"א שכתב לפירושו של רש"י ז"ל שפירש בההיא דתינוק דודאי נגע חשבינן ליה, איכא למימר דשאני הכא דהוי רובא דאיתיה לקמן דרובא דשרצים בבית עמנו, מה שאין כן גבי תינוק דאזלינן בתר רוב תינוקות דעלמא דהוי רובא דליתיה קמן, וכן פירש הוא ז"ל.

²¹ שו"ע ונו"ב כח ט

²² שו"ע ונו"ב קעט א

²³ ואע"ג שיש שאין איסור לאכול אחר נטילת מים אחרונים. אלא שאם נטל ידיו ורוצה לאכול שוב, יכול. ועליו ליטול ידיו ולברך המוציא שוב. אך דעת רש"י ורשב"ם ואו"ז והביא כן בשם רבו והרמב"ם וראב"ד ורשב"א ורבינו יונה והרא"ה בביאורו להרי"ף בברכות וכן הוא מסקנת הגר"א בביאורו וכן פשט המנהג בכל ישראל שאין אוכלים ושותים כלום לאחר נטילת מים אחרונים, ואפילו נטילת ידיו היתה בטעות כגון שהיה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואם לא נטל ואמר הב לן ונברך, או בוא ונברך, או שאמר תן לנו כוס של ברכת המזון ונברך, או שאר לשונות שמשמע מהם שרוצה לברך ברכת המזון, וכן במזג הכוס של ברכת המזון, כל אלו דינם כ'הב לן ונברך' והרי זה היסח הדעת ואסור לו לשתות אלא א"כ יברך עליו תחלה.

ואכילה דינה כשתיה להרא"ש, אבל להר"ר יונה והר"ן אכילה שונה, שאע"פ שסילק ידו מלאכול בכך שגמר לאכול ואפילו סלקו השלחן, כלומר שסילק הלחם ושאר מזון מעל השלחן, שהכין עצמו לבהמ"ז ונסתלק מהסעודה אם רצה לחזור לאכילתו א"צ לברך פעם אחרת, שכל שלא נטל ידיו לא נסתלק לגמרי מאכילה, ולכן גם אם ישתה מחמת זה שחזר לאכול לא יברך על השתיה. ויש להחמיר בדעת הרא"ש²⁴, ולא לחזור ולאכול שלא להכנס לספק ברכה, ואפילו אם רק הסיח דעתו בהדיא שלא לאכול אף שלא אמר הב לן ונברך ג"כ נכון מאד ליזהר לכתחלה שלא לאכול²⁵.

אך אם בכל זאת מחמת הכרח וכדו' אוכל פת או שאר דברים הבאים מחמת הסעודה, אחר שאמר 'הב לן ונברך' לא יברך שספק ברכות להקל²⁶, אך צריך נטילת ידיים שמא נחשב הדבר להיסח הדעת²⁷. אבל לענין שתיית כל מיני משקין לאחר שאמר 'הב לן ונברך', לכו"ע חייב לברך לפנייהם, ולאחריהם²⁸.

ולא רק בסעודה הדין כן אלא כל שישבו יחד לאכול או לשתות, ואמרו בואו ונברך דינם כנזכר²⁹.

ירא שמים צריך ליזהר בכל מקרה שגמר בדעתו שלא לאכול ולשתות אף שלא יצא ממקומו כלל, ששוב לא יחזור לאכילתו ושתייתו, אלא יברך ברכה אחרונה.

סבור שנגמר האוכל ונתברר שעדיין לא נגמר ואפילו באורח הסמוך על שלחן בעה"ב. בה"ל קעט א ד"ה עד שיברך

²⁴ דעת הרא"ש לאו יחידא הוא בזה דגם הרמב"ם סובר כן וכן הוא ג"כ דעת התוספות בברכות מ"ב ד"ה תיכף וכן הוא ג"כ דעת האו"ז באות קע"ז ובאות קצ"ד ע"ש וכן הוא ג"כ דעת הרשב"א בברכות מ"ח ד"ה יהבו ע"ש ועיין בא"ר שהביא עוד הרבה פוסקים שסוברין כן כהרא"ש

²⁵ דגם בזה יש הרבה ראשונים שסוברין להחמיר בזה. בה"ל שם ד"ה אין צריך

²⁶ שו"ע הגר"ז שם ד

²⁷ מ"ב שם ס"ק ט

²⁸ שער הציון סימן קעד ס"ק לב

²⁹ מ"ב שם ס"ק ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואם נטל הכוס בידו³⁰, או שהתחיל לזמן ואמר 'רבותי נברך' הרי זה סילוק גמור וכדין נטל מים אחרונים, ואפילו נתברר שבטעות היה מ"מ הרי זה סילוק.

ואם רצה רק לזרוז את הציבור אך אין כוונתו עכשיו לברך אלא שהציבור ישמעו ויזדרזו, אין בכך משום סילוק כלל.

אמירת 'שיר המעלות' או 'על נהרות בבל' הנהוג לומר לפני ברכת המזון אין בו משום סילוק בכל ענין³¹, וכן באמירת 'הבא מים אחרונים' אין בו משום סילוק³², ומותר לאכול ולשתות אח"כ.

אורח³³ שאמר הב לן ונברך אינו היסח הדעת³⁴, שודאי דעתו אם ירצה בעה"ב לאכול ולשתות עמו יאכל וישתה עמו.

אך אם בשעת אמירתו הסיח דעתו בבירור שאף שיאכל וישתה בעה"ב לא יאכל וישתה עמו, ונמלך אח"כ צריך לברך, על שתיה לכו"ע ואכילה מחלוקת כנזכר.

אך כשאומר בעה"ב הב לן ונברך הרי זה כאילו אמרוהו כל המסובין.

אבל³⁵ מיני מאכלים שברכותיהן האחרונות מחולקות ל'בורא נפשות' ו'מעין שלש' (כגון פירות או שתיה ומיני מזונות), ובירך ברכה אחרונה אחת, אין בזה משום סילוק על המין שברכתו האחרונה אחרת.

ולא זו בלבד, אלא אפילו יש לפניו מיני מאכלים שברכה אחרונה שלהם שוה, ומברך ברכה אחרונה כשבדעתו לפטור רק מאכל מסויים זה ולא שאר מאכלים, ג"כ אינו סילוק משאר המאכלים, ויכול להמשיך אכילתו אותם מאכלים בלי ברכה לפניו, אך אסור לעשות כן משום איסור "ברכה שאינה צריכה".

³⁰ שו"ע ונו"כ שם ג

³¹ שו"ת בצל החכמה ח"ו סי' ס"ח

³² בן איש חי פ' קרח אות ז'

³³ שו"ע ונו"כ שם ב

³⁴ ואם נטל מים אחרונים נחלקו הפוסקים שי"א שהרי זה היבט בדעת גמור. בה"ל שם ד"ה אפי'

³⁵ פסקי תשובות שם ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

